

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Duo Tractatus

Moneta, Giampietro

Marburg, 1628

I. An omnes, tam Laici, quám Clerici, & Religiosi, teneantur ad decimarum solutionem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63048](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63048)

- 134 Ecclesia, cui de jure communi non debentur decima potest ea remittere alteri ecclesie.
- 135 Remittere potest ecclesia parochialis decimas sibi de jure communi debitas cum assensu summi Pontificis. An vero cum solo assensu Episcopi. n. 136.

CAP. V.

Quinam teneantur ad solutionem Decimarum, veletiam ab ea excusentur.

QUÆRO PRIMO, An omnes tam laici, quam Clerici, & religiosi teneantur ad decimarum solutionem?

PRIMA CONCLUSIO. Regulariter omnes teneantur decimas solvere; *tex. est in c. decima, 16. q. 1. c. tua, il. 2. seu tua nobis, de decim. melior in c. à nobis, eod. tit. ubi gloss. & Doct. not. Rebuf. d. tract. q. 5. n. 1. & 2. Hisp. reg. 10. q. 11. num. 1.* Quamvis autem t̄ tam dominus, quam colonus partiarus, qui fruges domino solvit, ad decimam teneantur, *c. à nobis, & c. tua nobis, ubi gloss. & Dd. de decim. ad unam tamen dumtaxat inter utrumque dividendam tenentur, ut patet ex d. c. tua nobis, ibi, sicut colonus de parte fructuum, que sibi remanet, & c. ubi id not. gl. Host. & alii.* Quomodo autem eam inter se dividant, dicam *inf. cap. 6. q. 4. concl. 5.*

SECUNDA CONCLUSIO. Clerici etiam tenentur decimas solvere t̄ de bonis patrimonialibus sitis in propria, vel aliena parochia, *ut voluit gl. 1. in c. novum genus, quam sequuntur communiter Doct. ut testatur Covar. lib. 1. var. resol. c. 17. n. 8. vers. Primum hinc constat, quam etiam sequitur D. Thom. 22. q. 87. art. 4. Sot. lib. 9. de just. & jure, q. 4. art. 4. optimus tex. in d. c. novum genus, & in c. si quis laicus, 16. q. 1.* Quoad t̄ personales vero *tex. est secundum Rebuf. d. tract. q. 5. num. 6. & in d. c. novum genus ubi Abb. & Innoc. idem Host. & alii communiter, in c. veniens, de transact. Idem vero Rebuf. num. 9. per eundem tex. dicit t̄ sacerdotes, ex eo, quia*

quia

quia non recipiunt sacramenta, non teneri ad decimas saltem personales, licet contrarium velit Iones d. c. novum. Cogita.

TERTIA CONCLUSIO. Tenentur clerici quicumque habent prædia ecclesiastica intra alterius parochiæ fines sita, de iis solvere ꝛ decimas parochiano. *Hæc est magis communis opinio, ut testatur eam sequens C. var. d. vers. 1. hinc constat. quam tenent Abb. & alii d. c. novum genus, idem Abb. in c. 1. post gloss. ubi de cens. C. consil. 88. numer. 4.* Unde canonici de fructibus suis tenentur decimas persolvere, ut post Host. Innoc. & Bartradii Rebus d. tract. de decim. q. 5. num. 8. Nec referri videtur, ꝛ sint ne ea prædia dotalia, vel non, juxta communem opinionem, de qua testatur Bal. novel. de dec. col. 2. cui etiam accedit Card. d. consil. 88. numer. 5. C. var. d. num. 8. vers. Secundo licet, & Rebus d. q. 5. in 20.

Quamvis contrarium voluerit gloss. 1. & si d. c. novum genus, per cap. quest. 16. q. 1. D. Thom. d. art. 4. & ibi Cajat. Balb. tract. de præscript. 5. part. pr. q. 7. Sane referri res ecclesiarum, sicut nec alii clerici ꝛ tenentur decimas solvere aliis clericis, qui superiores non sunt, ꝛ decimis, quas ipsi recipiunt, sicut nec Levitæ Levitæ persolvebant, ut in hac specie not. Rebus d. q. 5. num. 1. cui libenter accedo, quoniam id satis aperte colligitur ex text. in d. c. novum genus. Prælati quoque ꝛ tenentur ad decimas prædiales, ubi sunt prædia, ut post Innoc. d. c. novum, & Card. cons. 88. nu. 4. tradit Rebus d. q. 5. num. 3. & de personalibus, ubi ecclesiastica sacramenta recipiunt, vel audiunt divina, Host. Henr. Boich. & Butr. d. c. novum, & late probat Rebus d. q. 5. nu. 4.

QUARTA CONCLUSIO. Cistercienses, Templarii, & Hospitalarii ꝛ non tenentur solvere decimas prædiorum suorum, quæ propriis manibus, aut sumptibus excolunt, *text. est in c. ex parte, il. 1. & c. licet, de decim. quod quia quidam intelligebant solum de novalibus, Papa in c. ad audientiam, eod. tit. exponit intelligi d. indultum debere non tantum de novalibus, sed etiam de prædiis, quæ propriis manibus à religiosis prædictis coluntur.*

Declarata tamen, hanc conclusionem non procedere; Primo, ex possessionibus ꝛ ab aliis conductis, *c. dile-* 11
cti, eodem tit. & not. gloss. 2. d. c. ex parte, & Rebuf. d.
tract. q. 14. num. 52. Secundo, secus de possessionibus,
 quas post generale Concilium acqui fuerunt; nam de
 his etiam si suis manibus excolant, Cistercienses, & alii
 similiter privilegiati, tenentur tamen ꝛ decimas per- 12
 solvere, *ut disponit text. c. nuper, eodem tit. nisi acquiran-*
tur pro novis monasteriis ædificandis, ut ibid. dicitur,
 quo casu ꝛ tradendæ erunt aliis excolendæ, à quibus 13
 decimæ ecclesiis persolvantur; sicque immunes erunt
 religiosi pro portione sua, non autem coloni pro sua;
 quomodo ego intelligo illum text. licet gloss. 2. & 3.
 dissentire videatur. Item declarata omnibus aliis modis,
 quibus præcedenti cap. q. 3. declaravimus conclusio-
 nem secundam, quæ erat de exceptione religiosorum
 à novalibus, in qua etiam quæstione plane tractavi-
 mus de privilegiis & præscriptionibus; quoad novalia
 spectat; quare hic eam materiam omittimus.

QUINTA CONCLUSIO. Omnes alii religiosi de- 14
 cimas non solvunt ꝛ de nutrimentis animalium, hoc
 est, de animalibus, quæ ipsi nutriunt, *ut exponit gloss. in*
cl. 1. verbo, animalibus, eodem tit. item de hortis suis
 non solvunt decimas, *text. d. c. ex parte, il. 1. hoc tit.* Sane
 quod de nutrimentis animalium dicitur, si expositio-
 nem gloss. admittamus, ita ꝛ demum procedit, si ipsi 15
 religiosi ea nutriant, secus si aliis nutrienda darent, *ut*
not. Anchar. d. c. ex parte, colum. 1. & Rebuf. d. q. 14. nu.
 57. dicuntur autem & ipsi ea nutrire, si alii ea custodi-
 ant, sed vesperi ad monasterium reducant, *ut ibid. Re-*
buf. adnotavit. Idem quoque dicendum est ꝛ de hor- 16
 tis, quos colendos aliis traderet; tunc enim de illis de-
 cima solvi debet, *ut ibid. tradunt Doct. sicut ꝛ & de iis,* 17
 quos colerent, & olera venderent; tunc enim decimas
 solvere tenentur, *ut in specie tradunt Abb. d. c. ex par-*
te, & Rebuf. ubi sup. n. 58. text. enim ille intelligendus est
 de hortis, quos ad usum proprium habent.

SEXTA CONCLUSIO. His casibus exceptis,
 omnes

- 18 omnes religiosi † tam exempti, quam non exempti tenentur de terris, & possessionibus ab eis acquisitis vel acquirendis solvere integre decimas parochialibus ecclesiis, quibus erant decimales, nisi speciali jure, & privilegio super hoc muniti sint, *ut disponit textus, & commissum, de decim. juncto c. fin. §. ceterum eodem tit.*
- 19 *in 6.* Imo religiosi † omnes appropriantes sibi decimas etiam novalium sibi non debitas seu non pertinentes solvi decimas, aut de animalibus familiaribus, & pastorum suorum, vel aliorum etiam animalia sive gregibus immiscentium, aut de animalibus, quae in pluribus locis emunt in fraudem ecclesiarum, & alios locis tradunt tenenda, aut etiam de terris, quas alii tradunt excolendas; si post requisitionem ecclesiarum quarum interest, à præmissis non destiterint infra mensem, aut si de his, quæ contra præmissa usurpare, vel retinere præsumserint, infra duos menses non satisfecerint damnificatis ecclesiis, tamdiu manebunt ab officiis, administrationibus, & beneficiis suspensi, donec destiterint, & satisfecerint; quiq; iis carent, excommunicationem incurrunt, à qua ante satisfactionem condignam non absolvuntur, *ut disponitur in clem. 1. de decim. ubi subditur, præmissa non extendi ad animalia quæ per religiosorum ipsorum donatos, seu oblatos tenentur, dum tamen illi cum effectu se & sua donaverint, aut obrulerint illius religiosi.*
- 20 SEPTIMA CONCLUSIO. Papa † non tenetur decimas solvere; quia ipse est summus Sacerdos & Pontifex, ac minister ecclesiæ, qui decimas aliis imponit, *Clem. ult. de decim. & extravag. de decim. in commun. §. Thom. 2. 2. q. 87. art. 4. ad 3. Sol. libr. 9. de just. & jur. q. 4. art. 4. Rebuf. d. tract. q. 3. num. 3. & seqq.* Unde etiam
- 21 *in lege veteri, ad cujus similitudinem † in nova quoque decimæ præcepte fuerunt, ut in specie §. Thom. d. q. 87. art. 1. & Sol. lib. 9. de just. & jur. q. 4. art. 1. adnotarunt ceteri quidem Levitæ summo Sacerdoti decimas dabant, ipse autem nemini, ut habetur Numer. 18. quare quod ait idem Rebuf. d. tract. q. 5. num. 26. quod omnis homo,*

homo, in quantum Deo subditus, sive sit Papa, sive
 Imperator, tenetur decimas Deo offerre, quia omnes
 sumus populus ejus, & oves pascuæ ejus, loquitur † de 22
 decima illa spiritali, quæ Deo offertur per jejunium,
 & pœnitentiam, de qua idem Rebus. d. tract. q. 2. numer.
 9. & q. 3. num. 31. Imo neque Episcopus † tenetur deci- 23
 mas solvere, nisi summo Pontifici, tum quia ita in spe-
 cie voluit Thom. Trivis. in decis. Venet. lib. 1. decis. 29. n.
 1. & 3. post Abb. in c. 2. nu. 6. de decim. tum quia nulli-
 bi hoc caveretur, tum quia nemini subditus est, etiam
 quoad spiritalia, & sacramenta, nisi summo Pontifi-
 ci. Unde si sacerdotes ex eo, quia non recipiunt sacra-
 menta, sed aliis ea ministrant, immunes à decimis tam
 personalibus, quam realibus esse voluit Rebus. d. q. 5.
 num. 9. multo magis immunes erunt Episcopi quoad
 mensam saltem Episcopalem, ejusque prædia. Quod
 igitur asserit idem Rebus. d. q. 5. numero 26. post Andr.
 Hispan. d. q. 11. nu. 1. Episcopum etiam quatenus Deo
 subditum teneri ad solvendum decimam Deo, intelli-
 gendum est de ea decima spiritali, quæ non nisi Deo
 darur: de qua supra dictum est. Quod tamen declara,
 Primo procedere solum in bonis Episcopi ecclesiasti-
 cis, quæ sunt de mensa Episcopali; de patrimonialibus
 enim † & aliis beneficiis ecclesiasticis, quæ tanquam 24
 privatus clericus habet, idem dicendum erit, quod su-
 pra conclus. 2. & 3. diximus de bonis paternis, & eccle-
 siasticis aliorum clericorum; & hoc est, quod voluit
 Hispan. q. 12. num. 14. post Host. Declara secundo, secus
 esse, † si bona hujus mensæ in alium per venditionem 25
 transferantur; nam tunc subjicerentur decimæ, ut tra-
 dit idem Trivis. d. decis. 29. num. 3. ad not. per Bald. cons.
 322. num. 2. lib. 4. & Fabian. de Mont. in tract. de empt.
 & vend. q. 6. princ. n. 46.
 OCTAVA CONCLUSIO. Reges, & Principes † te- 26
 nentur & ipsi ad decimarum solutionem; prædialium
 quidem illi ecclesiæ, in qua prædia sita sunt, persona-
 lium vero, ubi divina audiunt officia, ut in specie tradit
 gloss. in c. omnes Principes, de major. & obed. Rebus. d. q.
 5. nu. 25.

- § nu. 25. Hispan. d. reg. decim. q. 12. num. 1. & late in
dit Corset. in tract. de potest. reg. quest. 37. quæ est in
parte illius tractatus; idem etiam voluit Hispan. d. q. 1
num. 1. Quare non est exaudiendus Trivis. dum d. de
cis. 29. numer. 2. vult, bona Principis non esse subjecta
decimæ, per leg. *licitatio*, quæ alias incipit, *locatio* ff. de
publ. quæ tamen lex solum disponit, quod bona filiorum
sunt immunita à vectigalibus, non tamen recte sequitur,
esse immunita à decimis, quæ fundamentum & origi-
ginem habent à jure naturali, & divino; puto tamen
27 probabiliter, Reges & Principes non teneri solvere
decimas alicui ecclesiæ parochiali, sed Episcopo; sic lo-
quitur gl. d. c. omnes, in qua reliqui fundantur. & hoc
in aliquo præ ceteris in materia quoque decimarum
privilegiati sint.
- 28 NONA CONCLUSIO. Pauperes & ipsi non tenentur
ad decimas, gl. c. qui tua, & ibi Gemin. 12. q. 1. Vin-
to. And. Butr. & Abb. in c. cum homines, de decim. Fran-
Marc. decis. Delphin. 198. num. 6. 2. par. Tyndar. d. de
de decim. n. 38. usque ad 43. & S. Thom. d. q. 87. art. 4.
in fine, Rebus. d. q. 5. nu. 14. Viv. opin. 153. verbo, con-
tudo non solvendi. Cornel. Benincas. in tract. de paup-
tate, q. 7. in 6. speciali, num. 28. Ratio duplex est; prima
29 quia prætextu paupertatis non debet quis tenere
liena, vel peccare, l. palam, §. non est ignoscendum ff. de
30 ritu nupt. cum similib. Secunda, quia pauperes non tenentur
de elemosyna, quæ eis offertur dare decimam
ut iidem Doctores adnotarunt, solvitur enim decima
non modo respectu ecclesiæ, sed etiam in recognitionem
universalis dominii, c. tua nobis de decim. Declaratur
tamen primo hanc conclusionem, quod poterit pauper
31 per unum pro alio solvere, ut in specie voluit Fran-
32 Marc. d. decis. 198. num. 8. secundo, non tenentur esse, si in
in extrema necessitate, ut tradit Rebus. d. q. 5. n. 14. nam
tunc omnia sunt communia, l. 2. §. cum in eadem, ff. de
leg. Rhod. de jac. c. si quis propter, de furt. Imo & debet
ecclesia remittere decimam pauperi, qui cogeretur omnia
vendere, & mendicare, si vellet integram decimam

mam solvere, quam longo tempore non solvisset, *ut tradit Rebus. d. q. 5. num. 15. post gloss. in c. quacunq. 16. q. 7. ubi Turrecr. n. 1. post Host. & Goffr. idem Viv. & Benincas. loc. citatis.*

DECIMA CONCLUSIO. Leprosi tenentur † decimas solvere, si colunt agros, vel vineas, vel si vivunt perse in domibus suis, sicut † & Heremitæ, & alii laici observantes regulā S. Dominici, vel S. Francisci, etiam si serviant monasteriis exemptis, *ut tradunt Rebus. d. q. 5. num. 2. 2. & Hispan. d. tract. reg. decimarum, q. 12. nu. 2. & 3. alias si vivant in communi, & stent simul in uno loco, & domo, non tenentur dare decimas † de hortis suis, qui sunt in circuitu domus, neque de animalibus suis ibidem pascentibus, seu eorum nutrimentis, ut voluit Pontifex, c. 2. de eccl. adif. & not. Rebus. d. nu. 21. Hisp. d. n. 2.*

UNDECIMA CONCLUSIO. Judæi quoque † de terris, quas colunt, decimas solvere tenentur, *tex. in c. de terris, eodem tit. idem de Pagano, Turca, & Heretico † notant ibi Doct. Rebus post alios, d. q. 5. numero 11. Hisp. d. tract. q. 11. numer. 3. Silvester post alios in verbo, decima. num. 3. & ad personales † decimas Judæos, & Hæreticos teneri concludit Rebus. d. num. 11. post gloss. in c. decima, 16. q. 1. quia licet non audiant divina, non tamen stat (inquit Rebus) per ecclesiam, quæ nemini claudit gremium; contrarium tamen voluit gloss. d. c. de terris, quoad Judæos; ex quo, quia non sunt de corpore ecclesiæ; cui accedit Hisp. d. q. 11. num. 5. & in Sarracenis, quod ad decimas teneantur tradit Lopus alleg 63. Rebus d. q. 5. n. 12. Hisp. d. q. 11. num. 3. consuluit Old. conf. 91. Mant. conf. 188. col. 2.*

An vero meretrix, hystrio, usurarii, & alii illicite aliquid acquirentes teneantur ad decimas, sufficienter egimus in precedenti cap. q. 2.

QUÆRO SECUNDO, An possit ex privilegio tã laici quã clericis competere immunitas à solvendis decimis?

Et quidem præmissis † nullum laicum, etiam Imperatorem posse eam concedere; *ut est textus formalis.*